

1. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמח: קמט. משנה. מונה אדם את אורחיו ואת פרפרותיו מפיו, אבל לא מן הכתב... גמרא. מאי טעמא? רב ביבי אמר: גזירה שמא ימחוק. אביי אמר: גזירה שמא יקרא בשטרי הדיוטות. מאי בינייהו? - איכא בינייהו: דכתב אכותל, ומידל'... תנו רבנן: כתב המהלך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות - אסור לקרותו בשבת. ודיוקנא עצמה - אף בחול אסור להסתכל בה, משום שנאמר אל תפנו אל האלילים.
  2. רש"י מסכת שבת דף קמט. מאי טעמא - אבל לא מן הכתב. שמא ימחוק - מן האורחיו, שיראה שלא הכין להם כל צרכם, ויתחרט שזימן יותר מן הראוי, וימחוק מן הכתב, כדי שלא יקראם השמש. כל הני - שמא יקרא בשטרי הדיוטות של מקח וממכר קאמר. כתב המהלך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות - כגון בני אדם המציירים בכותל חיות משונות, או דיוקנות של בני אדם של מעשים, כגון מלחמת דוד וגלית, וכותבין תחתיה זו צורת חיה פלונית, וזו דיוקנית פלוני ופלונית. אסור לקרותו בשבת - שמא יקרא בשטרי הדיוטות.
  3. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קטו. משנה. כל כתבי הקדש מצילין אותן מפני הדליקה, בין שקורין בהן ובין שאין קורין בהן... ומפני מה אין קורין בהם - מפני ביטול בית המדרש.
  4. רש"י מסכת שבת דף קטו. ד"ה בין שאין קורין בהן כגון כתובים, ורבינו הלוי אמר: דאפילו יחידים אין קורין בהן, כדקתני טעמא משום ביטול בית המדרש, דמשכי לבא, ובשבת היו דורשין דרשה לבעלי בתים שעסוקין במלאכה כל ימות החול, ובתוך הדרשה היו מורין להן הלכות איסור והיתר, וטוב להן לשמוע מלקרות בכתובים.
  5. תלמוד בבלי מסכת יומא דף יח: אם (הוא) היה חכם - דורש, ואם לאו - תלמידי חכמים דורשים לפניו. ואם רגיל לקרות - קורא, ואם לאו - קורין לפניו. ובמה קורין לפניו - באיוב ובעזרא ובדברי הימים.
  6. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קטז: ומפני מה אין קורין כו'... אמר רב: לא שנו אלא במקום בית המדרש, אבל שלא במקום בית המדרש - קורין. ושמואל אמר: בין במקום בית המדרש בין שלא במקום בית המדרש, בזמן בית המדרש - אין קורין, שלא בזמן בית המדרש - קורין... אמר רבי נחמיה: מפני מה אמרו, כתבי הקדש אין קורין בהן - כדי שיאמרו: בכתבי הקדש אין קורין, וכל שכן בשטרי הדיוטות.
  7. רש"י מסכת שבת דף קטז: בין במקום... אין קורין - לפי שמבטלו מליך אצל הדורש, אבל שלא בזמן בית המדרש, כגון לאחר אכילה - קורין. שטר הדיוטות - כגון של חשבונות, או איגרות השלוחות למצא חפץ.
  8. תוספות מסכת שבת דף קטז עמוד ב וכו' ש בשטרי הדיוטות - פירש בקונטרס איגרות ותימה דנהגו העולם לקרות בכתב ואיגרות השלוחים ממקום למקום ולטלטלן ודאי שרי דהא ראויין לצור ע"פ צלוחית ונראה לר"י דלא קרי שטרי הדיוטות אלא שטרי חובות וכיוצא בהן אבל איגרות שרי דפעמים שיש בהן פקוח נפש ואפי' יודע שאין בו פקוח נפש מתיר ר"ת דלא הוי שטרי הדיוטות כיון שאין צריך למה שכתוב בה לפי שיודע מה שבאיגרות ואם אינו יודע שמא יש בו צורך גדול או פקוח נפש ושרי... ומיהו אותן מלחמות הכתובין בלע"ז נראה לרבינו יהודה דאסור לעיין בהן דלא גרע מהא דתניא כתב שתחת הצורה והדיוקנאות אסור לקרות בהן בשבת ואפי' בחול לא ידע ר"י מי היתר דהו"ל כמושב לצים.
  9. ר"ן על הרי"ף מסכת שבת דף טו: כך כתב הרמב"ן ז"ל ומדבריו אתה למד דסבירא ליה דאגרות שלום לא מקרי שטרי הדיוטות [ומותר לקרות בהם]:
  10. רא"ש מסכת שבת פרק ג. ושטרי הדיוטות דאסיר למיקרי בהו פר"י היינו שטרי מקח וממכר ושטרי חובות ומשכונות משום ממצוא חפצך ודבר דבר. וכיון דחיישין שלא למנות אורחיו ופרפרותיו שמא יקרא בשטרי הדיוטות מסתברא ה"ה בכל אגרות רשות... מדאסרינן כתב שמהלך תחת הצורה ותחת הדיוקנאות
- שאין בהן צורך כלל ואסרינן משום שמא יקרא בשטרי הדיוטות נראה דה"ה אגרות הרשות. והביא ה"ר יונה ז"ל ראייה מהא דתניא א"ר נחמיה מפני מה אין קורין בכתבי הקודש בשבת כדי שיאמרו בכתבי הקודש אין קורין בשטרי הדיוטות לא כ"ש. והא ודאי דלר"י נחמיה אסור לקרות באגרות הרשות מהאי טעמא ומדר' נחמיה נשמע לרבנן דע"כ לא פליגי רבנן עליה אלא בכתבי הקודש שאין לאסור מטעם זה אבל ודאי אגרות הרשות בשטרי הדיוטות מיחלפי. ואיכא רבנותא דאמרי... בקריאה דומיא דפיו. אבל עיוני בלא קריאה שרי. ומסתברא לן דעיוני נמי אסור דתניא בתוספתא כתב שתחת הצורה ודיוקנאות אסור להסתכל בהן בשבת. והלין דכתבין מליצות ומשלים של שיחת חולין ודברי חשק אסור לקרותו בשבת. ואף בחול לא ידענא מי היתירו שהרי נאמר ובמושב לצים לא ישב ע"כ דברי ה"ר יונה ז"ל:
11. רמב"ם הלכות שבת פרק כג הלכה ט' אסור לקרות בשטרי הדיוטות בשבת שלא יהא כדרך חול ויבא למחוק, מונה אדם פרפרותיו ואת אורחיו מפיו אבל לא מן הכתב כדי שלא יקרא בשטרי הדיוטות... אף לקרות בכתובים בשבת בשעת בית המדרש אסור גזירה משום ביטול בית המדרש שלא יהיה כל אחד יושב בביתו וקורא וימנע מבית המדרש.
  12. בית יוסף אורח חיים סימן שז [יג]... ובהגהות מיימון כתוב בשם אור זרוע דאסור לקרות בכתבים המשלחים זה לזה אבל יכול להניחם ביד הגוי וישראל יעיין בהם בלא קריאה דדיבור אסור הרהור מותר... והרא"ש כתב... ומסתברא לן דעיוני נמי אסור... [יד] ... נראה שהוא סובר שאסור לטלטל דהוי מוקצה ומיהו לעיין בו כיון שאינו מטלטלו וגם אינו מדבר שרי... ולענין הלכה נראה שמאחר שאינו אלא איסורא דרבנן כדאי הם המתירין לסמוך עליהם לקרותם אם אינו יודע מה כתוב בהם ולא יקרא בפיו אלא יעיין בהם לחוש לדברי האומרים כן וגם יזהר מליגע בהם לחוש לדברי האוסרים ליגע בהם:
  13. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כא ה. אם מותר לטלטל מכתבים שהגיעו בשבת, בזמן הזה - ולגבי המכתבים, הנה בזמן הזה דלא משתמשין אינשי כלל לצור ע"פ צלוחית בנייר (שזהו טעם ההיתר לטלטל איגרת אף שאין ראוי לקרות בה...), ואם חושש שמא יש שם דבר נחוץ לצורך הגוף מותר, ויפתחנו ע"י נכרי. ובמדינה זו שאיכא טעלעפאן כמעט בכל בית אין לחוש לדבר נחוץ לצורך הגוף ממש. ואסור לקרות ולטלטל אף לאיגרות שמתוך התחום, וכ"ש באיגרת שמחוץ לתחום, וכ"ע לא יפלגו בזה.
  14. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן כב ד. שאלה: ושוב שאלתיו איך לנהוג בטיטול איגרת שלום. תשובה: כיוון דמותר לקראות איגרת שלום בשבת, מותר לטלטלו. דהטעם שאסרו איגרת שלום בטיטול, הוא משום שמא ימחוק... וכיוון דאנו נחשבים לגבי האי דינא כחשובים, אין לחשוש שמא ימחוק, כמו דלא חיישין בחשובים לשמא יטה... דבאיסור קריאת איגרת נאמרו שני טעמים, אחד משום שמא ימחוק, והשני משום ודבר דבר. ואיסור ודבר דבר הוא רק באופן שקורא בפה, אבל עיון וקריאה שלא בפה מותר. ואיסור קריאה בדרך עיון בעלמא הוא רק משום שמא ימחוק, ועל טעם זה יש בו היתר דאנו נחשבים כחשובים...
  15. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שז יג - שטרי הדיוטות, דהיינו שטרי חובות וחשבונות ואגרות של שאלת שלום, אסור לקרותם; ואפי' לעיין בהם בלא קריאה, אסור. יד - לקרות באיגרת השלוחה לו, אם אינו יודע מה כתוב בה, מותר ולא יקרא בפיו אלא יעיין בה; ואם הובאה בשבילו מחוץ לתחום, טוב ליזהר שלא יגע בה.
  16. משנה ברורה סימן שז (גא) שטרי חובות וחשבונות - י"א משום ממצוא חפצך וי"א משום שמא ימחוק; (גב) שאלת שלום - משום דמיחלף בשטרי הדיוטות:
  17. שמירת שבת כהלכתה כ:מה אסור לקרוא מכתבים ואגרות-שלום בשבת וביו"ט, אך מכתב ואגרת-שלום שהגיעו לידי בשבת וביו"ט ולא קראם עדיין, מותר לעיין בהם, מבלי להוציא בשפתיו, מכיון שיתכן שנכתב בהם דבר, שיש בו צורך היום או הגוף...

18. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת שבת פרק כג משנה ב
הטעם שאסרו למנותם מן הכתב שמא יקרא אגרות בשבת, וזה אסור, שכל
זולת ספרי הנבואה ופירושיהם אסור לקרותו לא בשבת ולא ביום טוב,
ואפילו היה בו דברי חכמה ומדע.

19. שו"ת הרשב"א חלק ד סימן קב
ומה ששאלת: אם מותר להביט באצטורלב בשבת... מסתברא: שמותר.
דכלי הוא. וכל כלי ניטל לצורך גופו ואפי' כל שמלאכ' לאיסור. וכ"ש זה,
שאינו אלא כאחד מספרי החכמה. דמה הפרש בין כתוב ורשום בלוחות
נחושת בעט ברזל, לכתוב בספר...

20. שו"ת הרשב"א חלק ז סימן רפח
נשאל אם מותר לטלטל ולקרות בספרי רפואות בשבת. והשיב שמותר
לקרות ומטלטלין אותם מפני שהן ספרי חכמה וכך הורה הרמב"ם...

21. קיצור שולחן ערוך סימן צ סעיף יא
אבל אותן ספרי דברי הימים שיוצא מהם עניני מוסר ויראת שמים, כגון
ספר יוסיפון וכיוצא בו אפילו כתובים בלשון "לעז", מותר לקרותם אפילו
בשבת, ומכל מקום אין ראוי להרבות בהם.

22. פניני הלכה – הלכות שבת פרק כב
...וסתם דברי חז"ל וסיפורים שאין בהם ערך אסור לקרוא, אבל מי שמתענג
בקריאתם רשאי לקרות בהם דרך ארעי, שלא גזרו על קריאה שיש בה
עונג.

23. שו"ת הרמ"א סימן ז
תחילה אענה מה שהרעיש אדוני את העולם עלי בהביאי במכתבי הראשון
דבר חכמת היונים וראש הפילוסופים... באמת אומר שיש לי בזו שתי
תשובות בדבר, ושתייהן אמיתיות לפי מעוט השגתי... ולכן גם אני אומר
שמנוקה אני מעון זה. כי אף שהבאתי מקצת דברי אריסטו, מעידי עלי
שמים וארץ שכל ימי לא עסקתי בשום ספר מספריו רק מה שעסקתי
בספר המורה שיעגתי בו ומצאתי ת"ל... ומ"מ אומר שסהדי במרומים שכל
ימי לא עסקתי בזו רק בשבת ויו"ט וח"ה בשעה שבני אדם הולכים
לטייל, וכל ימות החול אני עוסק כפי מעוט השגתי במשנה ובתלמוד
ובפוסקים ובפירושיהם, ושירי לצורבא מרבנן לאודועי נפשיה כו'...

24. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שז
טז - מליצות ומשלים של שיחת חולין ודברי חשק, כגון ספר עמנואל, וכן
ספרי מלחמות, אסור לקרות בהם בשבת; ואף בחול אסור משום מושב
לצים (תהילים א, א), ועובר משום אל תפנו אל האילים (ויקרא יט, ד)...
ובדברי חשק, איכא תו משום מגרה יצר הרע; ומי שחיברן ומי שהעתיקן,
וא"צ לומר המדפיסן, מחטיאים את הרבים. הגה: ונראה לדקדק הא דאסור
לקרות בשיחת חולין וספורי מלחמות, היינו דוקא אם כתובים בלשון לע"ז,
אבל בלשון הקודש, שרי.

יז - אסור לתלמוד בשבת ויו"ט, **זולת בד"ת; ואפילו בספרי חכמות אסור;**
ויש מי שמתיר, וע"פ סברתו מותר להביט באצטורלו"ב בשבת.

25. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת אבות פרק ב
אחר כך אמר שראוי להזהר **במצוה** שייחשב בה שהיא קלה, כגון שמחת
הרגל **ולמידת לשון קודש,**

26. משנה ברורה סימן שז
(נח) חולין - ואין בכלל זה יוסיפון וספר יוחסין ודברי הימים של ר"י כהן
ושבט יהודה **שמהם ילמדו דברי מוסר ויראה וע"כ אפילו כתובים בלעז**
שרי: (סב) לקרות בשיחת חולין וכו' - ובדברי חשק שהוא מגרה יצה"ר
לכו"ע אסור אפילו בלה"ק וכל שאסור לקרותו אסור אפילו לטלטלו: (ג) (ג)
אבל בלשון הקודש וכו' - **דהלשון בעצמו יש בו קדושה ולומד ממנו ד"ת**
ולפ"ז גם אגרת שלום הכתובה בלה"ק שרי לקרות דיש לתלמוד מתוכו הלשון
וגם כתוב בו כמה פסוקים של תורה אך שטרי חובות וחשבונות גם להרמ"א
אסור אפילו בלה"ק... **ולענין קריאת צייטונגין"ן בשבת אף שבתשבות**
שבות יעקב מקיל בזה הרבה אחרונים אסרין מפני שיש בהם ידיעה
מעניני משא ומתן: (סה) ויש מי שמתיר - וכן נוהגין להקל וכתב בא"ר
דירא שמים ראוי להחמיר בזה כי הרמב"ם והר"ן אוסרים:

27. שו"ת שאילת יעבץ חלק א סימן קסב
ולענין לקרות בקורטין הנדפסים בכרכים ועיירות גדולות מדי שבוע בשבוע
במדינה זו. להודיע בקרב הארץ חדשות וקורות מתרגשות מעניני מלחמה

ושאר מאורעות זולתיות ההווים בעולם יום יום. נ"ל פשוט שאינם בכלל
איסור שטרי הדיוטות. מידי דהוי **אאגרת השלוח ואינו יודע מה כתוב בו**
שמותר לקרותו... **וביחוד בזמן שיש מלחמ' ושעת חירום בעולם.**
שלפעמים יש צורך גדול לידע איזה צד גבר. ויש לחוש אפי' מחמת עסקי
נפשות... מ"מ פשיטא דעדיפי קריאת דפים הללו מסיפורי מלחמות שהתיר
בת"ה לבני אדם שמתענגין בכך **כל שכן הכא דאיכא תרתי עונג וצורך**
קרב. וצער למונע בפרט הרגיל לקרותן. שנפשו שוקקה וכוספת לדעת
המתחדש בהם. על כן הי' נרא' בעיני היתר **גמור** לכ"ע. שאף בש"ע לא
אסר סיפורי מלחמות... אמנם עדיין חוכך אני להחמיר מטעם אחר דהיינו
מפני **שבסופן** רגילים להודיע ג"כ הסחורות וקרקעות וכלים הנמכרים. ושאר
עניני מו"מ ועסקי תגרים. **שזה ודאי אסור לקרותו בשבת.** ואפי' לעיני בהם
להרהר בלבד נ"ל דאסור... וא"ת יזהר מלעין בדברים הללו הנזכרים
ונתירנו בשאר י"ל סחור סחור לכרמא לא תקרב בפרטות לסוחרים שכל
הבטתם בהם הוא בשביל כך. **נכון לאסור לגמרי**...

28. שמירת שבת כהלכתה כט:מו-ז
מעיקר הדין מותר לקרוא החדשות בעתון... אבל אסור לקרוא, ואף לא
לעין, בעניני מקח וממכר המתפרסמים בעתון, ואף לא לקרוא ולעין
במודעות שבהן מתפרסמות הצעות קניה ומכירה והצעות עבודה, הוראות
בישול [הערה קטז - דג"כ אית ביה משום ממצוא חפצך. ושמעתי
מהגרש"ז אויערבך שליט"א דיתכן הואיל ולא מלמדים איך להבעיר אש ואיך
להעמיד קדירה על האש, רק מלמדים איך להטעים את התבשיל שיהא לו
טעם טוב, אולי זוהי חכמה וידיעות, ולא מלמדים דברים האסורים, כי
מלמדים רק איך שהתבשיל יהא יותר טעים, עכ"ד], וכו"ב. **וראוי לכל ירא**
שמים להחמיר ולא לקרוא בכלל בעתון בשבת וביו"ט... וכן יש להקל,
מעיקר הדין, לעיין בספרות ובעתונות מקצועית שאין בה עניני משא ומתן,
או **לקרוא בספרי לימוד**... אבל אסור לעיין בספרות ובעתונות המקצועית
העוסקת בעניני עיסוקיו **האסורים בשבת** (כגון המהנדס בספרות
ההנדסה). וראוי לכל ירא שמים להימנע מכל עיון בספרות ובעתונות בשבת
וי"ט.

29. מגן אברהם סימן שז:טז
זימן אורחים - כתב ב"ח מה שנוהגין שהשמש קורא לסעודה מתוך הכתב
אסור נהי' דלשמא ימחוק ליכא למיחש אלא כשבעל הסעודה בעצמו קורא
מ"מ איכא למיגזר משום שמא יקרא כו' עכ"ל ואני אומר מנהג ישראל תורה
הוא דהא חשבונות של מצוה שרי... ולא גזרינן אטו חשבונות שאינן של
מצוה **כ"ש הכא דהוא גופה גזירה אטו שטרי חשבונות דשרי בשל מצוה**
וע"ש סי"ב דצרכי רבים שרי:

30. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת שז:טו
כותל או וילון שיש בו צורות חיות משונות או **דיוקנאות** של ב"א של מעשים
כגון מלחמות דוד וגלית וכותבים זו צורת פלוני וזה דיוקן פלוני, אסור לקרות
בו בשבת.

31. מגן אברהם שג:ה
...דאם כתב שם האיש לבדו מותר לקרות... דלא מקרי שטרי הדיוטות אלא
שטר שכתוב בו איזהו עסק

32. מגן אברהם שא:ד
וכן לראות - פי' אף על פי שאסור לראות דיוקנאות... **מ"מ אם הראי' עונג**
לו מותר לראות והב"ח פי' דמותר לרוץ כדי לראות דבר עונג:

33. בית הבחירה למארי מסכת שבת דף ק"ח עמוד ב
מצות עונג שבת גדולה עד מאד וענינה הוא לפי ממונו של אדם ולפי מה
שרגיל בו בחול והוא שאמרו אפי' דבר מועט ועשאו לכבוד שבת הרי קיים
מצות עונג שבת וכלל הדברים עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות
ובירושלמי אמרו במה מענגו **מר אמר בשינה ומר אמר בתלמוד תורה** ולא
פליגי כאן בתלמיד כאן בבעל הבית ופירשו בה רבותי שהתלמיד מענגו
בתלמוד תורה ובעל הבית בשינה ואני אומר הפך הדברים **השתלמיד**
ששונה כל ימי השבוע מקיים בשבת עונג שינה שלא יהא שכלו לואה
יותר מדאי אבל **בעל הבית שמתעסק כל ימות החול בעסקיו ראוי לו**
להתעסק מעט בשבת בתלמוד תורה דרך עונג והוא שראיתי שם לא
ניתנו ימים טובים ושבתות אלא לעסוק בהם בדברי תורה על ידי שהוא
טריח בחול ואין לו פנאי ניתנו לו ימים טובים ושבתות לעסוק בהם בדברי
תורה...